

Landslaget for offentlige pensjonister

2.2.2015

Helse og sosialdepartementet

Høringssvar fra Landslaget for offentlige pensjonister (LOP) til forslaget om ny autorisasjonsordning for helsepersonell som er utdannet utenfor EU/EØS-området.

Høringsfristen er 2. februar 2015. Landslaget for offentlige pensjonister er ikke høringsinstans i denne saken, men mener at vi som pensjonistorganisasjon bør ha en mening om saken da den berører viktige tjenester i offentlig eldreomsorg.

Vårt høringssvar omfatter bare kravet om å dokumentere norskkunnskaper før autorisasjon (forslagets § 3). **LOP er enig i dette forslaget, men mener det er viktig å utdype hvorfor det er så viktig at helsepersonell kan kommunisere godt nok på norsk – særlig til eldre med omsorgsbehov.**

Tidligere henvendelse om språkkrav til helsepersonell

LOP henvendte seg i brev 20.05.2013 til Helsetilsynet og Helsedirektoratet om samme sak, men da generelt om språkproblemer hos ansatte i helsevesenet. Vi viste blant annet til at norskkunnskapene til mange utenlandske helsearbeidere ofte er lite tilfredsstillende og at språkbarrierer medførte at informasjon ikke nådde fram verken til pasienter eller til medansatte. Det var derfor helt nødvendig å påpeke den plikt arbeidsgiver har for å påse at ansatte har gode nok norskkunnskaper.

Autorisasjon

LOP støtter departementets forslag til formelle krav til språkkunnskaper for autorisasjon av alle typer helsepersonell utdannet utenfor EU/EØS-området.

Prinsippet om fri flyt av arbeidskraft gjør at nå stilles det ikke formelle språkkrav til de som kommer fra land i EU/EØS-området. **LOP mener dette er en beklagelig mangel på kvalitetssikring.**

LOP mener at slike språkkrav også bør gjelde for autorisasjon av helsepersonell som utdannes innenfor EØS-området. Det er et nødvendig kvalitetssikringskrav at ansatte skal kunne gjøre seg godt forståelig overfor pasienter i sykehjem og ellers i helse- og omsorgstjenestene. Den argumentasjonen som departementet har i høringsnotatet for innføring av språkkrav, gjelder like mye for personell utdannet innenfor EØS-området, særlig sett på bakgrunn av den svære utvidingen av dette siden 2004. Vi antar at EØS-avtalen ikke legger hindringer for dette, jf. Matinformasjonsforskriftens krav om at merking av matvarer «skal være på norsk eller et språk som i stavemåten ligner på norsk, jf. artikkel 15 i forordning (EU) nr 1169/2011.»

Arbeidsgivers ansvar for å stille språkkrav

De siste årene har sykehjemmene mottatt stadig flere *tunge* pasienter fra sykehus. Dette er en naturlig del av samhandlingsreformen, men det stiller også større krav både til bemanning og til kvalitetssikring: til at personellet kan oppfatte og skjønne det pasientene forteller og klager over. Kommunikasjonsevne er et vilkår for samhandling.

Arbeidsgiver skal bare tilsette helsepersonell som kan yte forsvarlige helsetjenester, og i dette inngår både språkferdighet og kommunikasjonsevne for stillingen, jfr. Helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1 litra b og c. Dagens forskrift 2008-10-08-1130 om godkjenning av personell fra andre EØS-land fastsetter (§ 24) at arbeidsgiver og helsepersonellet skal påse at språkkunnskapene er tilstrekkelige, men altfor ofte fungerer ikke dette i praksis.

Det er velkjent at økende underskudd på omsorgspersonell presser lokale arbeidsgivere til å tilsette utenlandsk personell med dårlige norskkunnskaper, i håp om at det vil bedre seg etter hvert. Men erfaringen viser at det slett ikke skjer hos alle. **LOP mener at kombinert med økende faglige utfordringer legger dette stadig mer til rette for alvorlige avvik fra forsvarlighetskravet, og at en slik utvikling ikke kan aksepteres.**

Fremmedspråklige ansatte i helse- og omsorgstjenester

Postadresse: Stortingsgaten 2, 0158 Oslo
Tlf. 22 42 22 55 Konto: 7878 05 54516 Org nr. 979 388 306
E-post: post@lop.no

Det er uvisst hvor mange fremmedspråklige det totalt er i kommunale helse- og omsorgstjenester, men i Oslo er 40% av 6.500 ansatte i sykehjem fremmedspråklige. 45% av aldersgruppen over 80 år bor i kommuner med mindre enn 3% av Oslos befolkning. Oslo kommune opplyser at de har strenge krav til norskkunnskaper og gir tilbud om opplæring til de som ikke kommuniserer godt nok på norsk i tjenesten. **LOP går ut fra at mange mindre kommuner har tilsvarende utfordringer og behov som Oslo på dette området, men ikke har mulighet til samme oppfølging.**

Private driftere av sykehjem

Helse- og omsorgstjenestelovens § 3-1 gir kommunene ansvaret for å framskaffe nødvendige omsorgstjenester og å kvalitetssikre disse, men åpner for å avtale outsourcing av omsorgstjenester til private driftere - noe NHO går sterkt inn for. Oslo kommune har som mål å overlate 50% av sykehjemsdriften til private eller ideelle organisasjoner. **LOP går ut fra at kvalitetskravene er de samme uavhengig av driftsmåte, og at kommunen har samme ansvar for å kvalitetssikre de kjøpte tjenestene som sine egne.**

Statens ansvar

Staten har et overordnet ansvar for helse- og omsorgstjenestene, også for de som er delegert til kommunene med lov. Samhandlingsreformen overfører arbeidsoppgaver fra statlige sykehus til kommunale omsorgstjenester, og staten har i en årrekke vært kjent med dagens økende underskudd på omsorgspersonell (jf. HELSEMOD-beregningene i SSB-rapport 2009/9). **LOP mener derfor at i dagens situasjon har Staten en særlig plikt til å tilrettelegge gode nok vilkår for forsvarlig drift av kommunale helse- og omsorgstjenester – også for forsvarlige norskkunnskaper hos fremmedspråklig personell.**

Konklusjon

LOP mener

- **at det må være samme formelle språkkrav for autorisasjon til fremmedspråklig helsepersonell som har utdanning fra EØS-området, som fra andre land,**
- **at dette er nødvendig for å ivareta pasientsikkerhet og forsvarlig drift i sykehjem og andre kommunale omsorgstjenester, noe dagens forskrifter ikke sikrer godt nok.**

Isak Rosenvold (sign)

Karin S Woldseth (sign)

Leder

Daglig leder

Postadresse: Stortingsgaten 2, 0158 Oslo
Tlf. 22 42 22 55 Konto: 7878 05 54516 Org nr. 979 388 306
E-post: post@lop.no

Postadresse: Stortingsgaten 2, 0158 Oslo
Tlf. 22 42 22 55 Konto: 7878 05 54516 Org nr. 979 388 306
E-post: post@lop.no